

MEHMET AKİF ERSOY'UN ŞİİRLERİNDE MİLLÎ DEĞERLERİ İÇEREN SÖZ VARLIĞININ EDİMBİLİM AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Osman TÜRK

Dr. Öğr. Üyesi Harran Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı

osmanturkgau@gmail.com

0000-0002-9379-6225

Atıf / Citation: Türk, O. (2023). Mehmet Akif Ersoy'un şiirlerinde millî değerleri içeren söz varlığının edimbilim açısından değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, (İNİJOSS), 12(2), 307-326.

<https://doi.org/10.54282/inijoss.1359260>

Öz

Mehmet Akif Ersoy, Türk edebiyatı tarihinin önemli şahsiyetlerinden biridir. Bir siyasetçi ve mütefekkir olan Mehmed Akif Ersoy'un düşüncelerinde ağırlıklı olarak ahlâka dayalı bir toplum tahayyülünün, çağdaşlaşma, millilik ve yenilikçi ruhunun izleri görülür. Yazarın ele aldığı çalışmalar, şahsiyeti ve sanatı arasında yakın bir bağ vardır. Yazara göre ele alınan eserlerin işlevi toplumun hassasiyetleri konusunda uyandırmak ve yönlendirmektir. Şairlerin ve yazarların eserlerinde kullandıkları dil, edebî dildir. Dolayısıyla kullanılan edebî dilin bilinçli ve yerinde kullanıldığı göz önünde bulundurulduğunda eser içerisindeki her sözcüğün farklı bir konumu vardır. Söz konusu sözcüklerin hem semantik hem de morfolojik açıdan ayrı bir değeri vardır. Bu değerlerin anlam bakımından analiz edilmesine ihtiyaç vardır. Eser içerisinde kullanılan herhangi bir sözcük birden fazla anlamı ifade edebilir. Sözcüğün sözlükteki anlamıyla şairin kendi zihin dünyasında oluşturduğu anlam arasında farklılık olabilir. Söz konusu farklılık ise söz ya da söz gruplarının metin içerisindeki bağlamını çözümlenmekle ortaya çıkarılabilir. Mehmet Akif Ersoy şiirlerinde vatan ve millet sevgisini derinden hissederek konu edinen şairlerdendir. Şairin gerek şiirlerinde gerekse nesirlerinde dili kullanma hususundaki yetkinliği dikkat çekicidir. Şair, eserlerinde sadece İstanbul Türkçesini değil aynı zamanda Rumeli ve Anadolu'da kullanılan Türkçeyi yansıtmıştır. Şair halkın kullandığı dile oldukça hâkim olmakla birlikte Türkçenin zenginliklerinden faydalanmıştır. Çalışmada Mehmet Akif Ersoy'un millî değerleri ihtiva eden şiirleri taranmıştır. Bu değerler tespit edilmiş ve edimbilim açısından değerlendirilmiştir. İncelenen sözcükler, şiirlerin başlığına göre gruplandırılmıştır ve kullanım sıklığı olarak sonuç bölümünde verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Edimbilim, Bağlam, Şiir, Milli Değerler, Mehmet Akif Ersoy.

AN EVALUATION OF THE WORD CONTAINING NATIONAL VALUES IN MEHMET AKIF ERSOY'S POEMS IN TERMS OF PRAGOLOGY

Abstract

Mehmet Akif Ersoy is one of the important figures in the history of Turkish literature. There is a close connection between the author's works, his personality and his art. The language that poets and writes use in their works is the literary language. Therefore considering that the literary language used is used

consciously and appropriately each word in the work has different position. The words in question have a distinct value both in terms of semantics and morphology. These values need to be analyzed in terms of meaning. Any word used in the work can express more than one meaning that the poet creates in his own mental world. The difference in question can be revealed by analyzing the context of words or groups of words in the text. Mehmet Akif Ersoy is one of the poets who deeply feel the love of homeland and nation in his poems. The poet's competence in using language both in his poems and in his prose is remarkable. The poet reflected not only İstanbul Turkish but also the Turkish used in Rumelia and Anatolia in his works. Although the poet has a good command of the language used by the people he has benefited from the richness of Turkish. In this study Mehmet Akif Ersoy's poems containing national values were scanned. These values were determined and evaluated in terms of pragmatics. The analyzed words are grouped according to the titles of the poems and the frequency of use is given in the conclusion section.

Keywords: Pragmatics, Context, Poetry, National Values, Mehmet Akif Ersoy.

GİRİŞ

Bir olay veyahut bir durum ancak ifade vasıtasıyla hayat bulur. Sözcüklerin kullanımı *ifade* olarak tanımlanabilir. Günlük hayatın akışı içerisinde bulunan sözcükler, plânsız bir şekilde kullanılabilir. Her varlığın, olayın ve zihin içerisinde oluşan en küçük bir sezginin bile dilde bir karşılığı vardır. Dolayısıyla bunları dış dünyaya aktarmak sözcüklerin kullanımıyla gerçekleşir. Sözcük adını verdiğimiz işaret, bir kavram, bir de ses yönü olan, her dilin kaynaşmış bir düşünce-ses bileşimidir; dildeki başka öğelerle ilişkili bir anlama ve anlatma birimidir (Aksan, 1971: 32). Günlük yaşamda kullanılan dil, ihtiyacı arz etmek işlevini görür. Buna karşın edebî dil ise daha çok estetik bir niteliği yansıtır. Edebî dil, bir milletin konuşma dili ve yazı dili teşekkül ettikten sonra kültür dili diyebileceğimiz bir söyleyiş zemininde daha fazla hissedilen, bir tarafı ile itibari ve uçucu, bir tarafı ile hayatın gerçek değerleriyle kaynaşan estetik ve orijinal bir ifade yoludur (Önal, 2008: 25). Edebî dil, içerisinde mecazlı söyleyiş bulunduran, teşbih, istiare vs. gibi sanatlarıyla yoğrulmuş bir dildir. Başta şiir olmak üzere diğer edebiyat eserlerinde edebî dil kullanılmaktadır.

Edimbilim, söylem ve bağlam ilişkisi açısından sözün oluşması, konuşucular, konuşmanın dinleyici üzerinde yaptığı etkiyi, dil ve kullanıcılarına göre açıklamaya çalışan bir dil bilim alanıdır (Balci, 2017: 557). Bu alana göre bir metin içerisinde yer alan sözcükler bağlama bağlı olarak değerlendirilir. Semantik, büyük ölçüde sözcüklerin hem değişik anlam özellikleri (yan anlam, mecaz anlam, terim anlam vs. gibi) hem de sözcüğün gerçek anlamlarını ön plana taşır. Edimbilimde ise anlam, bağlama bağımlıdır (Balci, 2017: 557).

İnsanoğlu var olduğu günden bu yana anlam arayışına girmiştir. Çevresinde ve kendi iç dünyasında olup bitenleri bir şekilde anlamlandırmaya çalışmıştır. Anlamın vücut bulması ise dil ile mümkün hâle gelmiştir. Bütün insan bilimlerinin ortak yönü anlam araştırmaları oluşlarıdır (Bayrav, 1998: 120). Anlam dil ile birlikte bir şekle bürünür ve dış dünyaya bu şekliyle yansıtılır. Anlamı, dil içi bağıntıların yanı sıra bağlam ve durum belirler (Vardar, 2002: 18).

Metin içerisinde mevcut olan bir sözcük birden fazla anlama sahip olabilir. Tümceyi oluşturan sözcüklerin her biri belirli bir anlamı ifade etmek için vardır. Bağlam ve anlam bu ilişkiye dayanarak var olur. Her metnin veyahut tümcenin bir bakış açısı ve onu çevreleyen bir zihinsel zemini vardır. Metni çevreleyen bir ortam, bir kültürel yapı, yaşam vardır (Erkman-Akerson, 2005: 129). Bu birimler, dil vasıtasıyla kavramlaştırma aşamasına geçer.

“...her dil birliği, kavramları kendi algılaması ve anlatımıyla değişik yollardan, değişik kavramlarla ilişki kurarak oluşturur” (Aksan, 2006: 41).

Herhangi bir metnin içinde bulunan bir sözcüğün tek başına bir anlamı bulunmaz. Sözcük, diğer söz gruplarıyla bir araya gelerek anlamsal bir değere sahip olur. Her sözcük bağlamıyla sıkı sıkıya ilişkilidir ve anlamını ondan alır (Guiraud, 1999: 34). Bağlam, anlamın kaynağını oluşturan bir unsurdur. Vardar’a göre bağlamın tanımı şöyledir:

1. Bir dil birimini çevreleyen, ondan önce ya da sonra gelen, birçok durumda söz konusu birimi etkileyen, onun anlamını, değerini belirleyen birim ya da birimler bütünü. (İç bağlam, dil içi bağlam da denir.) 2. Duruma, konuşucu ve dinleyicinin dil dışı toplumsal, ekinsel, ruhsal nitelikli deneyim ve bilgilerine ilişkin verilerin tümü. (Dış bağlam, dil dışı bağlam da denir.) (Vardar, 2002: 30).

Bağlam, bir dilbiriminden önce ya da sonra gelen, başka bir ifadeyle bir dil birimini kuşatan ve birçok durumda söz konusu birimi etkileyen, onun anlamını, değerini belirleyen birim ya da birimler bütünü biçiminde tanımlanır (Aydın, 2007: 86).

Başta şiir olmak üzere edebî eserlerde bağlamın önemi göz ardı edilemez. Çünkü bu tür eserlerde bir sözcük, sözlük anlamının dışında başka anlamları çağrıştıracak biçimde daha sık kullanılır. Bu nedenle şiirlerde belirgin olan söz varlığı, açıklanmaya ve değerlendirilmeye ihtiyaç duyar. Şair ve yazarlar tarafından ele alınan temalar, bağlam ile birlikte hayat bulur. Bir metni çözmek; sözcüklerin ne demek istediklerini; yani taşıdıkları anlamları çözmekle; çevrilecek düşünce ve anlamın diğer dilde kazanacak olduğu anlamsal ve işlevsel eşdeğerde başka bir söylem meydana getirmekle mümkün olabilir (Dikici, 2007: 4).

1. Mehmet Akif Ersoy

Mehmet Akif Ersoy Türkçülük ve İslamcılık akımlarını sentezleyen bir bakış açısının temsilcisidir. İstiklal Marşının sözlerini yazan şair, 1873’te İstanbul’un Fatih ilçesinin Sarıgözel semtinde doğmuştur. Mehmet Âkif; Fatih Rüşdiyesi, Mekteb-i Mülkiye İdadisi ve Halkalı Ziraat ve Baytar (Veteriner) Mektebinde eğitim ve öğretimini tamamlar. “Çocukken başladığı hafızlık çalışmalarını, bir müddet ara verdikten sonra, yirmi yaşında iken kendi kendine tamamlar ve Kur’an-ı Kerim’i ezberler” (Düzdağ, 2006: 6). Hocası Muallim Naci’nin tesiriyle gazeller yazmaya başlamış ve Fransız dil bilgisiyile de Batı edebiyatını tanıyarak en ağır dillerden eserleri tercüme ederek edebi yönüne şekil vermiştir (Banarlı, 2004; Çelik, 1999). Bir süre Ziraat Nezareti, Umur-i Baytariye Müdür Yardımcılığı yapar. Görevi gereği, Rumeli, Arnavutluk, Anadolu, Arabistan’da (Necid) dolaşır. Bu süre içinde halkı ve köylüyü yakından tanıma imkânı bulur (Gülüser, 2010: 2). Mehmet Akif, mektebi bitirdikten sonra ilk iş hayatına Umur-i Baytariye ve Islahı Hayvanat Şubesi memurluğuna müfettiş olarak başlar. Bu iş hayatında bölgenin çeşitli yerlerinde bulaşıcı hastalıklar ile ilgili çalışmalar yapar. Mehmet Akif, 1894 yılında İsmet Hanım ile evlenir (Biçer, 2013; Bakiler, 2006).

Akif, hayatı boyunca insani değerlere önem vermiş ve ahlâkı toplumu ilerletmede bir araç olarak görmüştür. Akif’te sosyal hayatın olmazsa olmazı kabul edilen en temel mesele hak ve adalet ortamıdır (Türk, 2016: 446). Şair olmanın zorluklarını bilen, şiir yazıp yazmamak arasında kalan Akif, nesrinde rekâket (kekemelik, pelteklik) olduğunu belirterek şiir yazmaya ağırlık verir. Bunu bir tevazu olarak algılamak yanlış olmaz. Çünkü onun nesirleri de başarılıdır

(Karabulut, 2021: 27). Mehmet Akif, 1908 Meşrutiyetinden sonra çıkarmaya başladığı Sırat-ı Müstakim adlı dergide “Safahat” dizisinde sunduğu şiirlerle tanınmaya başlamıştır (Parlatır, 1986: 97).

1.1. Mehmet Akif Ersoy ve Dil

Şair gerek şiir gerekse nesir alanlarında olsun eserlerinde Türkçeyi oldukça etkili bir biçimde kullanmıştır. “Ne tasannu bilirim, çünkü ne san’atkârım” dizesiyle üslubunun sadeliğini ilan eden ve genel dil anlayışı itibarıyla dilde sadelik yanlısı olan Akif, her şiirinde biraz daha yalın bir söyleyişi benimseyerek bu düşüncelerini yalnız sözde bırakmamış; eserlerinde de geniş bir biçimde uygulayarak canlı Türkçenin en güzel örneklerini vermiştir (Küçük, 2014: 99).

Akif, Doğu ve Batı dillerini iyi derecede öğrenmeye çalışmış ve dili sade bir şekilde kullanmaya çalışmıştır. Böyle bir düzeye erişen Mehmet Akif, Türkçenin bütün imkânlarını kullanmış ve Türkçeye kendisinden de bir şeyler katmıştır (Zülfikar 1986/I: 76). Nihad Sami Banarlı, “Yirminci asırda şiirleri ve manzum hikâyeleriyle İslamî Türk milliyetçiliğini temsil eden” bir sanatkâr olarak adlandırdığı Mehmet Akif’i “XIX. Asır Türk Edebiyatının Müstakim Sanatkârları” başlığı altında tanıtır (Banarlı, 2004: 1151). Sadelik Akif’in hayatının tüm yönlerinde görülen en belirgin özelliğidir (Yetiş, 1992: 76-77). Akif, dilde sadelikten yana olmuş ve halkın dilini de eserlerinde yansıtmıştır. Yunus Emre Türkçeyi en sade şekliyle eserlerinde yansıtmıştır. O, halkın anlayabileceği sade ve içten bir dil kullanmıştır (Türk-Koç, 2021: 79). Nasıl ki Yunus Emre eserlerinde Türkçeyi en temiz hâliyle kullanmış ise Mehmet Akif de eserlerinde dili adeta işlemiştir. “Mehmet Âkif, Tanzimat’tan bu yana toplumdaki gelişmelerin benimsendiği, taraftar bulduğu, halka hitap etmenin ancak onun diline kulak vermekle mümkün olabileceğinin anlaşıldığı bir dönemde tanınan, bilinen saygı duyulan bir şairdir. O, bu durumun bilincinde olarak Türkçeyi yürekten benimsemiş, halk dilini sade ve süssüz bir biçimde, hüner göstermeden kullanma yolunu tutmuştur. Mehmet Âkif böyle bir düşünce içinde toplumda yerini alıp tanınırken bir yandan da Millî Edebiyat döneminin dil anlayışını dolaylı da olsa benimsemiştir” (Zülfikar 1986/I: 76).

2. Amaç ve Yöntem

Bu çalışmada Mehmet Akif Ersoy’un millî değerleri yansıtan 18 adet şiiri incelenmiştir. Tespit edilen sözcükler vasıtasıyla Mehmet Akif Ersoy’un millî değerleri yansıtan söz varlığını kullanım biçimi onun bakış açısıyla birlikte verilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın örneğini İstiklal Marşı, Cenk Marşı, Birlik, Ye’s, Ya Rab Bu Uğursuz Gecenin Yok mudur Sabahı, Ümidin Her Zaman Haib, Tükürün, Şehidler Abidesi İçin, Şark, Süleymaniye Kürsüsünden, Ressam Hakkı, Ordunun Duası, Olmaz Ya Tabii, Leyla, Kosova, Edirne, İsmi Olmayan Şiirler-3, İsmi Olmayan Şiirler-4, İsmi Olmayan Şiirler-5, İsmi Olmayan Şiirler-6 adlı şiirler oluşturmaktadır. Anlam çözümlemesi yapılırken incelenen sözcükler edimbilim bakımından değerlendirilmiştir. Buna bağlı olarak tespit edilen sözcükler, şiirdeki bağlamına göre ele alınacak ve sözcüklerin anlamı çözümlenecektir.

3. Bulgular

3.1. İstiklal Marşı

Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen **al sancak**,
Sönmeden **yurdumun** üstünde tüten en son ocak.
O benim **milletimin** yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim **milletimindir** ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı **hilal!**
Kahraman ırkıma bir gül; ne bu şiddet, bu celal?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helal...
Hakkıdır, Hakk'a tapan **milletimin** istiklal.

...

...

Arkadaş! **Yurduma** alçakları uğratma sakın,
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana vadettiği günler Hakk'ın,
Kim bilir, belki yarın belki yarından da yakın.

Bastiğin yerleri "toprak" diyerek geçme, tanı,
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen **şehit** oğlusun, incitme, yazıktır atanı,
Verme, dünyaları alsan da bu **cennet vatanı**.

Kim bu **cennet vatanın** uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fişkırarak, toprağı sıksan **şüheda**.
Canı, cananı, bütün varımı alsın da Hüda,
Etmesin tek **vatanımdan** beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne namahrem eli.
Bu ezanlar ki şehâdetleri dinin temeli,
Ebedî, **yurdumun** üstünde benim inlemeli.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı **hilal!**
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helal.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlal.
Hakkıdır, hür yaşamış bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan **milletimin** istiklal.

Akif, İstiklal Marşını Türk milletinin var olma mücadelesinin bir metni olduğunu ispatlamak amacıyla kaleme almıştır. Bu metinde Akif, zor süreçlerden geçen Türk milletini yüreklendirmek ve onun millî bilincini canlandırmak sûretiyle millî değerleri kullanmıştır. İstiklâl Marşı gerek nazım tekniği gerekse muhteva bakımından herhangi bir millî marş güftesinin çok ilerisinde, Türk edebiyatının en güzel lirik-hamâsî şiirlerindedir" (Okay, 2012: 78). 12 Mart 1921'de

Türk'ün millî iradesinin temsil edildiği yer olan Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde çok büyük bir heyecanla ve mutabakatla kabul edilen İstiklâl Marşımız, o zamandan beri Türk'ün özgürlük manifestosu olarak milletçe hep bir ağızdan okunmaktadır (Çetin, 2014: 27).

İstiklal Marşında millî değerlere ait 16 adet sözcük kullanmıştır. “*al sancak, milletimin, milletimindir, hilal, milletimin, yurduma, şehit, cennet vatani, cennet vatanın, şüheda, şüheda, vatanımdan, yurdumun, şanlı hilal, milletimin*” sözcükleri millî değerleri içeren sözcüklerdir.

Marşın kahramanlık duygularını tetikleyen destanî yanının kurgusunda “korkma, çatma, gül, geçme, tanı, korkma, ulusun, verme, çiğnerim, yırtarım, dalgalan, olsun, ey” gibi teşvik, rehberlik ve öneri içerikli sözcük ve hitaplardan yararlanmış, didaktik yanı ise görmüş geçirmiş bilgili ve tecrübeli bir öğretmen edasıyla millete ve orduya seslenen şairin kesin hüküm içeren kısa ve orta uzunluktaki yargı cümle / cümlecikleriyle tesis edilmiştir. Gerek epik yanını oluşturan emir ve öneri içerikli sözcük ve hitapların vurgusu gerekse didaktik yanı inşa eden kısa ve orta uzunluktaki yargı cümle ve cümleciklerinin desteğiyle Akif etkili ve çarpıcı bir marş kaleme almıştır (Zavotçu, 2017: 2417).

al sancak: “al sancak” ifadesi *kırmızı Türk bayrağı* anlamındaki söz grubudur. İstiklal Marş'ında sadece bir defa kullanılmış olan sancak kelimesi “Kahraman Ordumuza” ithaf edilmiş olan millî marşın resmîyet, ordu ve devlet ile ilgili yönünü temsil eder (Emeksiz, 2020: 10).

millet: “millet” sözcüğü *Türk insanları* anlamında kullanılan sözcüktür. Belirli bir topluluğu ifade etmiş ve aynı zamanda vatan toprağı içerisinde yaşamını sürdüren insan topluluğu anlamını içermektedir. “millet” sözcüğü Mehmet Akif Ersoy'un şiirlerinde sıklıkla yer verdiği bir motiftir. Vatanın siyasi ve sosyal olarak zor bir dönemden geçtiği sırada insanların manevî anlamda desteğe ihtiyacı olmuştur. Dolayısıyla İstiklal Marşında *millet* sözcüğü halk ve halkın sesi olarak anlamlandırılmalıdır. “millet” sözcüğü topluluk ismi olmasının yanı sıra metinde millî bir kimliğe bürünerek karşımıza çıkmaktadır. Metin içerisinde 4 kez tekrarlanmıştır.

şanlı hilal: Metin içerisinde *Türk bayrağı* anlamında kullanılmıştır. Türk bayrağında bulunan ay yıldız şekilsel niteliğinden ötürü bayrağı ihtiva eden bir sözcük olarak kullanılmıştır. Buna bağlı olarak ayın hilal şeklinde olması burada Türk bayrağını yansıtan en uygun ifade olarak görülmüştür. “hilal” sözcüğü kendi başına ayın şekilsel niteliğini ifade eden bir sözcük olabilir. Ancak metin içindeki bağlama göre değerlendirildiğinde Türk bayrağını temsil eden bir motif olduğu açıktır.

yurt: “yurt” sözcüğü metinde vatan, Türk milletinin yaşadığı yer olarak kullanılmıştır. Sözcük tek başına kullanıldığında sadece yer anlamını ifade edebilir fakat metin içerisinde Türk milletinin yaşadığı ve burayı sahiplendiği değerli bir toprak parçası olarak konumlandırılmıştır. Metin içerisinde 2 kez tekrarlanmıştır.

şehit: “şehit” sözcüğü vatan uğruna canını hiç düşünmeden fedâ eden kişi anlamındadır. Metin içerisinde de bu anlamıyla kullanılmakta olup savaş döneminde insanların vatani kurtarmak adına canını hiçe saydığını ifade etmiştir.

cennet vatan: Mehmet Akif Ersoy, şiirlerinde Türk-İslam düşüncesini birlikte ele almıştır. Marş genel itibarıyla kahramanlık ve millî duyguları hareketlendiren bir izlenime sahiptir. Vatanın cennete benzetilmesi, ona kutsiyet atfedildiğinin bir göstergesidir. “vatan” metin içinde *Türk milletinin yaşadığı coğrafi alan* anlamında kullanılmıştır. “cennet” sözcüğü ile birleştirilerek bir söz grubu oluşturulmuştur. Metin içerisinde 3 kez tekrarlanmıştır.

şüheda: “şüheda” sözcüğü “şehit” sözcüğünün çoğulu olarak *şehitler* anlamında kullanılmıştır. Şair, Balkan savaşı döneminde verilen mücadeleyi gözler önüne sermek için insanların en ufak bir şüphe duymadan canlarını verdiklerini şüheda çokluğu ile dile getirmiştir. Anadolu toprakları içerisinde o kadar şehit verilmiştir ki her adımda bir şehide rastlamak mümkün olmuştur. Metin içerisinde 2 kez tekrarlanmıştır.

Akif’in İstiklal Marşında kullandığı motifler, millî değerleri içine alan bir söz varlığını yansıtmaktadır. Marşın mısralarına bir göz atmak Türk milletinin karakteriyle özdeşleşen ve ruhunu yansıtan kavramları açık bir şekilde görmemizi sağlar. Bu kavramlar özgürlük ya da bağımsızlık (hürriyet, istiklâl); yiğitlik ve kahramanlık (cesaret); bayrak, vatan ve millet sevgisi ile din ve iman tutkusu olarak özetlenebilir (Zavotçu, 2017: 2416).

3.2. Cenk Marşı

...

bak ne diyor **ceddi şehidin** işit

....

bayrağı çek ön safa geçmiş bulun

uğurun açık olsun uğurlar ola.

...

dinle **şehit** sesleridir rüzgarı

...

haydi **levant asker** uğurlar ola

...

kahraman askerim uğurlar ola

haydi git evladım açıktır yolun

zalimlere karşı bükülmez kolun

bayrağı çek ön safa geçmiş bulun

...

ceddi şehidin: Metin içerisinde şehitlik mertebesine erişen kişinin atası, vatan evlatlarına hitâben konuşturulmuştur. Şehidin atası, Türk milletinin evlatlarını vatana düşman olan kişilere karşı yüreklendirmiştir. Bu sözler millî bilinci canlandıran aynı zamanda didaktik bir nitelikte söylenmiştir.

bayrak: “bayrak” sözcüğü, Türk milletinin millî simgelerinden en belirgin olanıdır. Bayrağın çekilmesi, devletin dimdik ayakta olduğunun bir göstergesidir. Şiir içerisinde bayrak motifinin anlamı, millî birliği ayakta tutmayı sağlamaktır.

kahraman asker/ levent asker: “asker” vatani korumak ve kollamakla görevli kişi anlamındadır. Bu nedenle onun görevi zaten millî düzeni sağlamaktır. Millî değerlere ait söz varlığı içerisinde değerlendirilen “asker” motifine şiir içerisinde “kahraman” sıfatı atfedilmiş ve böylelikle onun görevinin ehemmiyeti daha da yüceltilmiştir. “levent” sıfatı ile de nitelenen asker sözcüğü, yine fiziksel anlamda yüceltilerek kullanılmıştır.

Cenk Marşı adlı şiir, Mehmet Akif’in kahramanlık ve yiğitlik ile ilgili hisleri kuvvetlendiren bir düşünce ile kaleme aldığı bir şiirdir. Kahramanlık duygularını harekete geçirmek için kullanılan millî marşlar, ülkelerin zor dönemlerinde yazılmış, milletin ortak duygularını yansıtmışlardır (Altınbaş, 2016: 11).

3.3. Birlik

Düşer mi tek taşı sandın harim-i namusun,
Meğerki harbe giden son **nefer şehid** olsun.

Şu karşımadaki mahşer kudursa, çıldırsa,
Denizler **ordu**, bulutlar **donanma** yağdırsa,

Bu altımızdaki yerden bütün yanardağlar
Taşıp da kaplasa âfakı bir kızıl sarsar,

Değil mi **cephemizin** sinesinde iman bir;
Sevinme bir, acı bir, gaye aynı, vicdan bir;

Değil mi ortada bir sine çarpıyor, yılmaz,
Cihan yıkılsa emin ol bu **cephe** sarsılmaz!

nefer: “nefer” sözcüğü *asker* anlamında olan bir sözcüktür. Metin içerisinde gidecek olan son askerin şehitlik mertebesine nail olması temenni edilmiştir. “asker” sözcüğünün farklı bir ifadesi olarak karşılaşılan sözcük, sonuç olarak millî değerler göstergesine ulaşmaktadır.

ordu: “ordu” sözcüğü *askerlerden oluşan topluluk* anlamında kullanılan bir sözcüktür. Şiir içerisinde bağlam noktasında askeri ifade eden bir sözcüktür. Burada *ordu* ifadesi genel anlamıyla kullanılmış olup belli bir milliyet belirtilmemiştir.

donanma: “donanma” sözcüğü *askerî deniz kuvvetleri* anlamındaki sözcüktür. Şiir içerisinde *donanma* ifadesi genel anlamıyla kullanılmıştır. *ordu* sözcüğünde olduğu gibi herhangi bir milliyet üzerinde durulmamıştır.

cephe: “cephe” sözcüğü *savaşın devam ettiği taraf* anlamındaki sözcüktür. Şiir içerisinde sözcük, Türk milletine ait olan tarafı içermekte olup Türk ordusunun savaştığı tarafı işaret etmektedir. “cephe” sözcüğü iman ile yani inanç yönüyle de özdeşleştirilmiştir. Akif’in bu açıdan Türk-İslam bakış açısını da sentezlediği açıkça görülmektedir.

3.4. Ye's

...

Hüsrâna rıza verme... Çalış... Azmi bırakma;
Kendin yanacaksan bile, evlâdını yakma!

Evler tünek olmuş, ötüyor bir sürü baykuş...
Sesler de: '**Vatan** tehlikedeymiş... Batıyormuş! '

...

vatan: "vatan" sözcüğü şiir içerisinde *Türk milletinin üzerinde yaşadığı toprak parçası* anlamında kullanılmıştır. Dizede ise bu toprak parçasının vatan düşmanları tarafından tehlikeye düşürüldüğü belirtilmiştir.

3.5. Ya Rab Bu Uğursuz Gecenin Yok Mu Sabahı?...

...

Dul kaldı kadınlar, babasız kaldı çocuklar,
Bir giryede bin ailenin mâtemi çağlar!

En kanlı şenâatle kovulmuş **vatanından**
Milyonla hayâtın yüreğinden gidiyor kan!

...

vatan: "vatan" sözcüğü şiir içerisinde *insanların yaşadığı mekân, yer, yurt* anlamlarında kullanılmıştır. "vatanından kovulmak" ifadesi ise insanların alışık olduğu yaşam düzenini terk etmesi ve savaş durumu nedeniyle birtakım zorluklara sürüklenmesi şeklinde açıklanabilir.

3.6. Ümidin Her Zaman Haib

Ümidin her zaman haib, nasibin daima neket;
Hayatın geçti hüsrânlarla ey gün görmeyen **millet!**
Ne devletsiz başın varmış, ne mel'un tali'in, hayret!
Muebbed bir hayat ummuş da içmiştin.. Fakat seyret:
Nasıl zehr oldu birden diktigin sahba-yı hurriyet!

...

...

millet: "millet" sözcüğü şiir içerisinde *insan topluluğu* anlamında kullanılmıştır. Akif, dizede bu insan topluluğuna bir seslenişte bulunmaktadır. Sözcük, "ey gün görmeyen" sıfatıyla nitelendirilmiştir. Olumsuz şartlarda mücadele veren insanlara hitâben bu tür bir seslenişte bulunmuştur.

3.7. Tükürün

Bakmayın, hem tükürün çehre-i murdarımıza!
Tükürün: Belki biraz duygu gelir arımıza!
Tükürün cebhe-i lakaydına Şark'ın, tükürün!
Kuşkulansın, görelim, gayreti halkın, tükürün!
Tükürün **milleti** alçakca vuran darbelere!
Tükürün onlara alkış dağıtan kahbelere!

...

millet: “millet” sözcüğü şiir içerisinde “Ümidin Her Zaman Haib” adlı şiirde olduğu gibi *insan topluluğu* anlamında kullanılmıştır. Bu sözcükle insanlar birer birer vurgulanmakta olup insanların zarar gördüğü her şeye karşı bir tepki verilmesi gerektiği üzerinde durulmuştur.

3.8. Şehidler Abidesi İçin

Gök kubbenin altında yatar, al kan içinde,
Ey yolcu, şu topraklar için can veren **erler**.
Hakk'ın bu veli kulları taş türbeye girmez;
Gufrana bürünmüş, yalnız Fatiha bekler.

er: “er” sözcüğü şiirde *asker* anlamında kullanılmıştır. Vatanın ayakta durması ve varlığını idame ettirmesi için birçok asker hiç düşünmeden canını fedâ etmiştir. Erler, Allah'ın veli kulları şeklinde nitelendirilmiş ve onların taş türbeye girmeyeceği ifade edilmiştir. Onların ölümsüz olduğu ve manevî bir kıymete sahip olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca vatan uğrunda can veren erlerin günahları affolmuş ve sadece Fatiha bekledikleri ifade edilmiştir.

3.9. Şark

...

Geçerken, ağladım geçtim; dururken ağladım durdum;
Duyan yok, ses veren yok, bin perişan **yurda** başvurdum.
Mezarlar, âhiretler, yükselen karşımda dûradûr;
Ne topraktan güler bir yüz, ne göklerden güler bir nûr?
Derinlerden gelir feryadı yüz binlerce âlâmin;

...

yurt: “yurt” sözcüğü şiirde insanların yaşadıkları mekân olarak kullanılmıştır. Yaşanılacak yer, yurt olarak adlandırılmıştır. “*Duyan yok, ses veren yok, bin perişan*” şeklinde art arda sıralanan ibareler o dönemin sosyal manzarasının resmini yansıtmaktadır. “yurt” sözcüğü ise bin perişan sıfatıyla nitelendirilmiştir. Bu yönüyle yurt hem fiziksel anlamda hem de burada yaşayan insanlar anlamında bir olumsuzluğa maruz kalmıştır.

3.10. Süleymaniye Kürsüsünden

...

...

Zurnalar şehir ahalisini takmış peşine;
Yedisinden tutarak ta dayanın yetmişine!
Eli **bayraklı** alaylar yürüyor dört keçeli,
En ağır başlısının bir zili eksik, belli!

...

Türlü adlarla çıkan namütenahi gazete,
Ayrılık tohumunu bol bol atıyor **memlekete**.

...

...

bayrak: “bayrak” sözcüğü dize içerisinde millî bir değer olarak verilmiştir. Ancak sözcük, şiirde genel anlamıyla kullanılmıştır. “Eli bayraklı alaylar yürüyor” şeklinde yer alan ifadede bayrak, aynı zamanda bir nesne adı olarak da verilmiştir.

memleket: “memleket” sözcüğü genel anlamıyla bir kişinin doğup büyüdüğü yer adı olarak anlamlandırılmaktadır. Fakat dize içerisinde yer adı noktasında vatanın tamamını temsil eden bir millî değer olarak belirtilmiştir. “Ayrılık tohumunu bol bol atıyor memlekete” dizesinde de görüleceği üzere tüm memlekete buna bağlı olarak tüm vatana atılan bir ayrılık tohumundan bahsedilmiştir.

3.11. Ressam Haklı

...

Kıpkızıl bir boya çektin odanın her yerine!
-Bu resim, **askeri** basmakta iken Firavun' un
Kızıl Deniz yarılıp geçmesidir Musa' nın

...

asker: “asker” sözcüğü dize içerisinde genel anlamıyla kullanılmıştır. Herhangi bir yeri güvenlik anlamında koruma görevi üstlenen kişi olarak ifade edilmiştir.

3.12. Ordunun Duası

Yılmam ölümden, yaradan, **askerim**
Orduma 'Gazi' dedi Peygamber'im
Bir dileğim var ölürüm isterim
Yurduma tek düşman ayak basmasın

Amin desin hep birden yiğitler
Allahu ekber gökten **şehitler**
Amin! Amin! Allahu ekber

Türk eriyiz silsilemiz kahraman
Müslümanız Hakk'a tapan müslüman
Putları Allah tanıyanlar, aman
Mescidimin boynuna çan asmasın

...

Millet için etti mi **ordum** sefer
Kükremiş arslan kesilir her **nefer**
Döktüğü kandan göğe vursun zafer
Toprağa bir damlası boşa akmasın

Amin desin hep birden yiğitler
Allahu ekber gökten **şehitler**
Amin! Amin! Allahu ekber

...

Amin desin hep birden yiğitler
Allahu ekber gökten **şehitler**
Amin! Amin! Allahu ekber

asker: “asker” sözcüğü iyelik ekiyle de belirtilmiş olup *Türk askeri* anlamında kullanılmıştır. “Yılmam ölümden, yaradan, askerim” dizesinde asker muhatap alınmıştır.

ordu: “ordu” sözcüğü şiirde genel anlamı dışında olup Türk ordusu anlamında kullanılmıştır. “Orduma 'Gazi' dedi Peygamber'im” şeklinde geçen dizede peygamber, Türk ordusuna ‘gazi’ biçiminde bir adlandırma kullanmıştır. Bu kullanım Türk ordusuna bir kutsiyet atfedildiğini göstermektedir. Ayrıca burada Akif’in Türkçü ve İslâmcı bakış açısı bir arada görülmektedir. “Millet için etti mi ordum sefer” dizesinde ordu ifadesi sahiplenilerek verilmiştir. Bu noktada yine Türk ordusu belirtilmiştir. Şiir içerisinde “ordu” sözcüğü 2 kez tekrar edilmiştir.

yurt: “yurt” sözcüğü şiirde *Türk vatanı* anlamıyla kullanılmıştır. “Yurduma tek düşman ayak basmasın” dizesinde etrafı belli sınırlarla çizilmiş toprak parçası olarak ifade edilmiş olup buraya bir tek düşman kişinin adım atmaması gerektiği belirtilmiştir.

şehit: “şehit” sözcüğü şiirde vatan uğrunda canını teslim eden kişi olarak ifade edilmiştir. “Allahu ekber gökten **şehitler**, Amin! Amin! Allahu ekber” dizelerinde görüldüğü gibi *şehit* sözcüğü İslâm dinine ait olan motiflerle birlikte kullanılmıştır. Şiirde 3 kez tekrarlanmıştır.

er: “er” sözcüğü Türk ifadesiyle bir araya gelerek millî bir değer olarak ifade edilmiştir. “Türk eriyiz silsilemiz kahraman” dizesinde Türk askeri, kahramanlık ve yiğitlik sıfatlarıyla nitelendirilmiştir.

millet: “millet” sözcüğü şiirde *vatan* anlamında kullanılmıştır. “Millet için etti mi ordum sefer” dizesinde millet sözcüğü, ordunun Türk milleti için savaşması ile birlikte vurgulanmıştır.

nefer: “nefer” sözcüğü, genel anlamıyla asker motifini ifade etmiş bununla birlikte dizedeki bağlamda Türk askerini vurgulamıştır. “Kükremiş arslan kesilir her nefer” dizesinde, söz konusu

vatan olduğunda her asker adeta kükreyen bir aslana dönüşür. Burada Türk askerinin sonsuz mücadelecî yapısı ve korumacı görevi üzerinde durulmuştur.

3.13. Olmaz ya... Tabii...

...

Kurtulmaya azmetmeli baştanbaşa **millet**.
Kâfi değil mi, yoksa bu son ders-i felaket?

...

...

Eyvah! Bu zilletlere sensin yine illet...
Ey derd-i cehalet, sana düşmekte bu **millet**,

...

...

Ey **millet** uyan! Cehline kurban gidiyorsun!
İslam'ı da batsın, diye tutmuş ye diyorsun!

...

millet: “millet” sözcüğü, vatan içerisinde yaşayan insanlar anlamında kullanılmış olup genel bir şekilde yorumlanmıştır. Şiirde 3 kez tekrarlanmıştır.

“Kurtulmaya azmetmeli baştanbaşa millet.” dizesinde vatan içerisinde yaşayan her bir insanın kurtuluş mücadelesi olmalıdır. Bu felaket ancak güçlü bir azimle mümkündür.

“Ey derd-i cehalet, sana düşmekte bu millet” dizesinde cahillik bir dert olup millete tesir etmiştir.

“Ey millet uyan! Cehline kurban gidiyorsun!” dizesinde Akif, millete seslenerek cahillikten uyanması gerektiğini vurgulamıştır.

3.14. Leyla

...

Boğar girdâbı her devrinde milyarlarca sâ mânâ!
Asırlardır ki, İslâm'ın bu her gün çiğnenen **yurdu**,
Asırlar geçti, hâlâ bekliyor ferdâ-yı mev'ûdu!

...

Kimin uğruna kurbandır ki, doğrandıkça doğrandı?
Şu yüz binlerce sönmüş **yurda** yangınlar veren kimdi?
Şu milyonlarca öksüz, dul kimin boynundadır şimdi?

...

Bu nâzın elverir, Leylâ, in artık in ki bâlâdan,
Müebbed bir bahâr insin şu yanmış **yurda**, Mevlâ'dan.

yurt: “yurt” sözcüğü üzerinde yaşanan yer ile birlikte *bu yerde yaşayan insanlar* anlamında da kullanılmıştır. “Müebbed bir bahâr insin şu yanmış yurda, Mevlâ'dan.” dizesinde yurtta yaşayan insanların Allah tarafından gün yüzüne çıkarılması üzerinde durulmuştur. “Şu yüz

binlerce sönmüş yurda yangınlar veren kimdi?" dizesinde *yurt* sözcüğü sönmüş ifadesiyle nitelendirilmiştir. Şiir içerisinde 2 kez tekrar edilmiştir.

3.15. Kosova

...

Hani sinende yarıp geçtiği yol Yıldırım'ın
Hani asker, hani kalbinde yatan **şah-ı şehid**
Söyle **meşhed** öpeyim secde edip toprağını
Yokmudur Murad'ın sende iki üç damla kanı

şah-ı şehid: "şah-ı şehid" ifadesi, şehitlerin padişahı anlamında kullanılmıştır. Şehitlik mertebesi burada padişahlık makamıyla taçlandırılarak verilmiştir.

meşhed: "meşhed" ifadesi, *şehit olunan yer* anlamındadır. "Söyle meşhed öpeyim secde edip toprağını" dizesinde Akif, şehidin şehit olduğu yeri o kadar kutsallaştırmıştır ki oraya secde bile edilebilir. "şehit" sözcüğüne Akif'in şiirlerinde oldukça fazla rastlanan bir ifadedir. Sözcük millî değerleri içeren sözcükler içerisinde yorumlanmıştır.

3.16. Edirne

...

Nasıl rüku ediyor Ferdinand'a bak bu sefer
Bizim midir sanıyorsun şu yükselen **bayrak**?
Çeken Savof, Lala Şahin değil kuzum, iyi bak

...

Sefil ayakları altında Bulgar'ın şimdi
Muzaffer **ordusu** hakkıyla(!) intikam alıyor

...

bayrak: "bayrak" sözcüğü şiirde millî bir değer olarak kullanılmış ve genel anlamıyla verilmiştir.

ordu: "ordu" sözcüğü şiirde bir milliyet verilerek ifade edilmiştir.

"Sefil ayakları altında Bulgar'ın şimdi, Muzaffer **ordusu** hakkıyla (!) intikam alıyor" dizelerinde Bulgar ordusunun vatana yaptığı kötülükler vurgulanmıştır.

3.17. İsmi olmayan şiirler 4

Birbirinden müteferrik bu kadar akvamı,
Aynı **milliyetin** altında tutan İslam'ı,
...
Arnavutlukla, Araplıkla bu **millet** yürümez
Son siyasetse bu! Hiç böyle siyaset yürümez!
...
Diye dursun atalar: 'Kal'a içinden alınır.

Yok ki hiçbir işiden... **Millet**-i merhume sağır!

...

Girmeden tefrika bir **millete**, düşman giremez;

Toplu vurdukça yürekler, onu top sindiremez.

...

milliyet: “milliyet” sözcüğü, şiirde *ırk* anlamındadır.

millet: “millet” sözcüğü, *insan topluluğu* anlamıyla kullanılmıştır.

3.18. İsmi olmayan şiirler 6...

...

Hiç görülmüş müydü olsun kayd-i vahdet tarumar?

Böyle olmuş muydu **millet** canevinden rahnedar?

Böyle açlıktan boğazlar mıydı kardeş kardeşi?

Böyle adet miydi bi-perva, yemek insan leşi?

İrzımızdır çiğnenen, evladımızdır doğranan...

Hey sıkılmaz, ağlamazsan, bari gülmekten utan! ...

'His' denen **devletliden** olsaydı halkın behresi:

Payitahtından bugün taşmazdı sarhoş naresi!

...

millet: “millet” sözcüğü *insan topluluğu* anlamıyla kullanılmıştır.

devlet: “devlet” sözcüğü şiirde *-li* isimden isim yapan ekle birlikte kullanılarak bir devlete sahip anlamıyla kullanılmıştır.

“'His' denen **devletliden** olsaydı halkın behresi” dizesinde devletli sözcüğü, his ifadesiyle şiirde tanımlanmıştır. Devletli olmak içten gelerek olursa bunun sonucunda olumsuz bir durum yaşanmaz.

SONUÇ

Çalışmada Mehmet Akif Ersoy'un şiirlerinde millî değerleri içeren sözcükler edimbilim açısından çözümlenmiştir. Böylelikle incelenen sözcükler bağlamına göre değerlendirilmiş olup Akif'in şiirleri incelendiğinde ona ait olan söz varlığı daha da net anlaşılmasına katkı sağlayacaktır. Bu söz varlığı içerisinde birçok tema mevcut olmakla birlikte çalışmada millî değerleri içeren sözcükler konu olarak seçilmiştir. Şair hem dili kullanma hem de edebî birikim açısından değerlendirildiği zaman oldukça köklü bir kültürle karşılaşmaktadır. Dolayısıyla söz konusu birikim, dil noktasındaki çalışmalar için bir katkı sunmaktadır. Akif'in tercih ettiği sözcüklerin semantik bakımdan analiz edilmesi, onun bakış açısının anlaşılmasına olanak sağlamaktadır.

Akif'in millî değerleri içeren 18 adet şiiri çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Şiirlerde al sancak, millet, hilal, yurt, şehit, vatan, şüheda, bayrak, asker, nefer, ordu, donanma, cephe, er, memleket, devlet, meşhed şeklinde olmak üzere millî değerleri içeren sözcükler açıklanmıştır.

Ayrıca sözcükler, dizelerle birlikte çözümlenerek bağlamına göre ele alınmıştır. Buna bağlı olarak Akif'in vatan, millet, yurt ve bayrak olmak üzere temel millî değerler etrafında yoğunlaştığı tespit edilmiştir.

Mehmet Akif Ersoy'a göre vatan, yurt, millet kavramları onun dünyaya bakış açısının anlaşılmasında oldukça önemlidir. Şair, Türkçü ve İslamcı bakış açısını sentezleyerek şiirlerini ve nesirlerini oluşturmuştur. Ona göre bir insanın vatanı için mücadele etmesi, milleti uğruna her şeyi göze alması, şehitliğin bir merteye olarak addedilmesi önem taşımaktadır.

Akif'in incelenen şiirlerindeki millî değerleri içeren sözcüklerin kullanım sıklığı Tablo-1'de verilmiştir.

Şiirin Başlığı	Millî Değerleri İçeren Sözcüklerin Kullanım Sıklığı
İstiklal Marşı	16
Cenk Marşı	6
Birlik	6
Ye's	1
Ya Rab Bu Uğursuz Gecenin Yok mudur Sabahı	1
Ümidin Her Zaman Haib	1
Tükürün	1
Şehidler Abidesi İçin	1
Şark	1
Süleymaniye Kürsüsünden	2
Ressam Haklı	1
Ordunun Duası	10
Olmaz Ya Tabii	3
Leyla	3
Kosova	2
Edirne	2
İsmi Olmayan Şiirler-3	4
İsmi Olmayan Şiirler-4	4
İsmi Olmayan Şiirler-6	2

Tablo-1

Millî değerleri içeren sözcükler, bağlamına göre incelenmiş ve aynı sözcük şiirlerde farklı anlamlarıyla kullanılabilmiştir. "vatan" sözcüğü incelenen şiirler içerisinde *Türk milletinin*

üzerinde yaşadığı toprak parçası ve insanların yaşadığı mekân, yer, yurt biçiminde farklı anlamlarda kullanılmıştır. "millet" sözcüğü hem *insan topluluğu* hem de *Türk insanları* şeklinde farklı anlamlar taşıyabilmektedir.

Mehmet Akif Ersoy'un şiirlerinde İslâmî alana ait birçok motif millî değerlerle bütünleştirilmiştir. Bu bütünlük incelenen şiirlerde tespit edilmiştir. Vatani için canını feda eden ve bu uğurda vefat eden şehitlerimizin kanı şüheda olarak adlandırılmaktadır. Allah katında milleti için vefat eden kişiler dinî bakımdan büyük bir değere sahiptir. Dolayısıyla *şüheda* ifadesi bu noktada din ve milliyet kavramlarının örtüştüğü bir sözcük olarak belirtilmelidir.

Akif'in millî değerleri içeren şiirleri hem dil hem de edebiyat temelinde ele alınmış olup onun tercih ettiği söz varlığı yardımıyla sahip olduğu anlamsal çerçeve tespit edilmiştir. Mehmet Akif, şiirlerinde ve eserlerinde millî duyguları harekete geçiren ve bu bilinci ayakta tutan birtakım sözcükleri kullanmayı yeğlemiştir. Bunun yanı sıra manevî duygular da onun söz varlığında yer almış olup millî değerlerle bütünleşmiştir. Özellikle şehitlik mertebesinin değerini vurgularken bu bütünleşme ön plana çıkmıştır. Tespit edilen sözcükler, bağlama ve içerdiği anlam unsuruna göre değerlendirilmiştir. Çalışmada anlamsal çerçevenin sınırı millî duyguları içeren sözcüklerle çizilmiştir.

EXTENDED ABSTRACT

An event or a situation comes to life only through expression. The use of words can be defined as expressions. Words in the flow of daily life can be used in an unplanned way. Every being, every event, even the smallest intuition that occurs in the mind has a counterpart in the language. Therefore, transferring them to the outside world takes place through the use of words. The sign we call the word is a fused thought-sound combination of every language, which is a concept and a sound aspect; It is a unit of understanding and narration associated with other elements in the language. The language that poets and writers use in their works is the literary language. Therefore, considering that the literary language used is used consciously and appropriately, each word in the work has a different position. The words in question have a distinct value both in terms of semantics and morphology. These values need to be analyzed in terms of meaning. Any word used in the work can express more than one meaning. There may be a difference between the meaning of the word in the dictionary and the meaning that the poet creates in his own mental world. The difference in question can be revealed by analyzing the context of words or groups of words in the text. Mehmet Akif Ersoy is one of the poets who deeply feel the love of homeland and nation in his poems. The poet's competence in using language both in his poems and in his prose is remarkable. The poet reflected not only Istanbul Turkish but also the Turkish used in Rumelia and Anatolia in his works. Although the poet has a good command of the language used by the people, he has benefited from the richness of Turkish.

In this study, 18 poems of Mehmet Akif Ersoy reflecting national values were examined. Through the words identified, Mehmet Akif Ersoy's use of the vocabulary that reflects the national values was investigated to unveil his point of view. The sample of works includes poems titled: "İstiklal Marşı" (Independence March), "Cenk Marşı" (War March), "Birlik" (Unity), "Ye's"

(Despair), "Ya Rab Bu Uğursuz Gecenin Yok mudur Sabahı" (O Lord, Doesn't This Inauspicious Night Have a Morning?), "Ümidin Her Zaman Haib" (Hope Is Always a Disgrace), "Tükürün" (Spit), "Şehidler Abidesi İçin" (For the Martyrs' Monument), "Şark" (East), "Süleymaniye Kürsüsünden" (From the Pulpit of Süleymaniye), "Ressam Haklı" (The Righteous Painter), "Ordunun Duası" (Prayer of the Army), "Olmaz Ya Tabii" (Of Course, It's Impossible), "Leyla," "Kosova," "Edirne," "İsmi Olmayan Şiirler-3" (Untitled Poems-3), "İsmi Olmayan Şiirler-4" (Untitled Poems-4), "İsmi Olmayan Şiirler-5" (Untitled Poems-5), and "İsmi Olmayan Şiirler-6" (Untitled Poems-6). While analyzing the meaning, the analyzed words were evaluated in terms of pragmatics. Accordingly, the determined words will be discussed according to their context in the poem and the meaning of the words will be analyzed.

In the study, the words containing national values in Mehmet Akif Ersoy's poems were analyzed in terms of pragmatics. Thus, the analyzed words were evaluated according to their context, and when Akif's poems are examined, his vocabulary will contribute to a clearer understanding. Although there are many themes in this vocabulary, words containing national values were chosen as the subject in the study. When the poet is evaluated in terms of both using language and literary accumulation, a very deep-rooted culture is encountered. Therefore, the accumulation in question makes a contribution to the studies on language. The semantic analysis of Akif's preferred words makes it possible to understand his point of view. Akif's 18 poems containing national values constitute the sample of the study. In the poems, words containing national values such as red flag, millet, crescent, homeland, martyr, homeland, doubt, flag, soldier, soldier, army, navy, front, soldier, homeland, state, mashhad are explained. In addition, the words were analyzed together with the strings and discussed according to their context. Accordingly, it has been determined that Akif concentrates around basic national values such as homeland, nation, homeland and flag. According to Mehmet Akif Ersoy, the concepts of homeland, homeland and nation are very important in understanding his view of the world. The poet created his poems and prose by synthesizing the Turkist and Islamist point of view. According to him, it is important for a person to fight for his country, to risk everything for the sake of his nation, and to consider martyrdom as a rank. In the study, the words containing national values in Mehmet Akif Ersoy's poems were analyzed in terms of pragmatics. Thus, the analyzed words were evaluated according to their context, and when Akif's poems are examined, his vocabulary will contribute to a clearer understanding. Although there are many themes in this vocabulary, words containing national values were chosen as the subject in the study. When the poet is evaluated in terms of both using language and literary accumulation, a very deep-rooted culture is encountered. Therefore, the accumulation in question makes a contribution to the studies on language. The semantic analysis of Akif's preferred words makes it possible to understand his point of view. Akif's 18 poems containing national values constitute the sample of the study. In the poems, words containing national values such as red flag, millet, crescent, homeland, martyr, homeland, doubt, flag, soldier, soldier, army, navy, front, soldier, homeland, state, mashhad are explained. In addition, the words were analyzed together with the strings and discussed according to their context. Accordingly, it has been determined that Akif concentrates around basic national values such as homeland, nation, homeland and flag. According to Mehmet Akif Ersoy, the concepts of homeland, homeland and nation are very important in understanding his view of the world. The poet created his poems and prose by

synthesizing the Turkist and Islamist point of view. According to him, it is important for a person to fight for his country, to risk everything for the sake of his nation, and to consider martyrdom as a rank.

Çıkar Çatışması Bildirimi/ Conflict of Interest Statement:

Yazar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayımlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir. / The authors declared no potential conflict of interest regarding the research, authorship, and publication of this article.

Destek/Finansman Bilgileri/ Support Financing Information:

Yazar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayımlanması için destek almamıştır. / The author have received no financial support for the research, authorship, and publication of this article.

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (2006). *Anlambilim*. Engin Yayınları.
- Altınbaş, N. (2016). *Milli mücadelede Mehmet Akif Ersoy ve İstiklal Marşı*. Türkiye Büyük Millet Meclisi.
- Aydın, M. (2007). *Dilbilim El Kitabı*. 3F Yayınları.
- Bakiler, Y. B. (2006). "Mehmet Âkif Ersoyda çağdaş Türkiye ideali, bilim ve aklın aydınlığında eğitim. *Mehmet Akif Ersoy Özel Sayısı, MEB Yay.*, 7(73), 50-57.
- Banarlı, N. S. (2004). *Resimli türk edebiyatı tarihi 11. cilt*. MEB Devlet Kitapları.
- Banarlı, N. S. (2004). *Resimli türk edebiyatı tarihi. 1.cilt*. MEB Devlet Kitapları.
- Bayrav, S. (1998). *Dilbilim yapısal dilbilimi*. Multilingual Yayınları.
- Biçer, S. (2013). *Değerler eğitimi açısından Mehmet Akif Ersoya ait "Safahat" adlı eserin incelenmesi*. [Basılmamış Yüksek Lisans Tezi]. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Erkman-Akerson, F. (2005). *Göstergebilime giriş*. Multilingual Yayınları.
- Guiraud, P. (1999). *Anlambilim*. Çev. Berke Vardar. Multilingual Yayınları.
- Gülüser, A. (2010). *Mehmet Âkif Ersoyda tanrı problemi*. [Basılmamış Yüksek Lisans]. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Okay, O. (2010). *Millî marş ve edebî metin olarak istiklâl marşı. istiklâl marşı istikbâl marşı- 41 dize 41 yorum.* (haz.): Hasan Akay-M. Fatih Andı. Hat Yayınları.
- Karabulut, M. (2021). Mehmet Akif Ersoy ve hikmetli şiir. *HİKMET-Akademik Edebiyat Dergisi*[Journal of Academic Literature]Yünus Emre'den Mehmed Âkif'e Şiir Özel Sayısı Yıl 7.
- Küçük, M. (2014). Mehmet Akif Ersoy ve türkçe. *Türkoloji Dergisi*, 21 (2), 93-112.
- Önal, M. (2008). Edebî dil ve üslup. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 36.
- Parlatır, İ. (1986). *Ölümünün 50. yılında Mehmet Âkif Ersoy anma kitabı*. Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları.

- Türk, O. (2016). Mehmet Akif Ersoy'un Safahat adlı eserinde sosyal eğitim unsurları. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(26).
- Türk, O. & Koç, F. (2021). Yunus Emre'nin Risâletün-Nushiyye adlı eserinde geçen fiiller ile inanç ve tasavvuf içerikli fiillerin semantik açıdan incelenmesi. *MECMUA - Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(12), 78-90.
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı dilbilim terimler sözlüğü*. Multilingual Yayınları.
- Yetiş, K. (1992). *Mehmet Âkif'in sanat-edebiyat ve fikir dünyasından çizgiler*. Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Zavotçu, G. (2017). İstiklâl Marşı'nın temel kavramları. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*. 6(4), 2414-2435.
- Zülfikar, H. (1986/1). *Mehmet Âkif'in şiirinde söz varlığı, ölümünün 50. yılında Mehmet Âkif Ersoyu anma kitabı*. Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları.